

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
26/00250-2

Saksbehandler:
Rikke Eun Hoch-Nielsen Flaate

Dato:
16. juni 2026

Høringssvar - Utvisning av utlendinger som det er grunn til å frykte at vil begå kriminalitet

Det vises til høringsbrev av 16.03.26, om høring – utvisning av utlendinger som det er grunn til å frykte at vil begå kriminalitet.

Barneombudet skal fremme barns interesser og påse at barns rettigheter etter FNs barnekonvensjon ivaretas i lovgivning og i praksis. Barnekonvensjonen er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven og har forrang ved motstrid. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører barn, jf. Grunnlovens § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3.

Forpliktelsen gjelder ikke bare i enkeltsaker, men også ved lov- og forskriftsarbeid¹. Dette innebærer blant annet at det må vurderes hvilke konsekvenser forslag kan få for barn, og hvordan barns rettigheter ivaretas.

Departementet begrunner forslaget med behovet for å forebygge alvorlig kriminalitet og ivareta offentlig orden og sikkerhet. Barneombudet anerkjenner statens ansvar for å ivareta samfunnssikkerhet og forebygge alvorlig kriminalitet. Samtidig vil vi understreke at forslag om utvidet adgang til utvisning basert på fremtidsrettede risikovurderinger reiser særlige menneskerettslige og rettssikkerhetsmessige spørsmål, særlig der barn berøres direkte eller indirekte.

Forslaget innebærer etter Barneombudets syn en utvidelse av myndighetenes adgang til å gripe inn overfor personer som ikke er dømt for kriminalitet, men hvor det vurderes å foreligge risiko for fremtidige handlinger. Dette aktualiserer grunnleggende spørsmål om forholdsmessighet, rettssikkerhet og barns rettigheter.

¹ [Instruks om utredning av statlige tiltak \(utredningsinstruksen\) - Lovdata](#)

Barneombudet mener forslaget ikke bør fremmes i sin nåværende form uten ytterligere utredning av konsekvensene for barn og nærmere presisering av rettssikkerhetsgarantiene.

Manglende vurdering av konsekvenser for barn

Barneombudet kan ikke se at det er gjennomført en systematisk vurdering av hvordan forslaget kan påvirke barns rettigheter.

Barnekonvensjonens artikkel 3 forutsetter ikke bare at barnets beste vurderes i enkeltsaker, men også at barns interesser inngår som en del av beslutningsgrunnlaget ved utforming av lovgivning som kan berøre barn. FNs barnekomité har presisert at barnets beste både er en rettighet, et grunnleggende prinsipp og en prosessuell regel. Dette innebærer blant annet at beslutningsgrunnlaget må synliggjøre hvordan barns interesser er identifisert og vurdert.²

Barneombudet kan ikke se at høringsnotatet på en systematisk måte identifiserer hvilke grupper barn som kan bli berørt, hvordan barns rettigheter skal ivaretas i praksis, eller hvordan barnets beste skal vurderes og avveies mot preventive og sikkerhetsmessige hensyn.

Etter Barneombudets syn svekker dette beslutningsgrunnlaget. Dette gjelder særlig fordi lovforslaget åpner for svært inngripende tiltak basert på fremtidsrettede risikovurderinger, og ikke på konstaterte lovbrudd eller straffedom.

Barn som kan berøres av forslaget

Forslaget kan få betydning både for mindreårige utlendinger som selv vurderes omfattet av bestemmelsen, og for barn som berøres indirekte gjennom tiltak rettet mot foreldre, omsorgspersoner eller andre personer de er avhengige av.

Dette gjelder blant annet:

- Barn som er norske statsborgere,
- Barn som har oppholdstillatelse i Norge,
- Barn som bor eller oppholder seg i Norge sammen med, eller har samvær med, en forelder eller omsorgsperson som omfattes av bestemmelsen,
- Barn i migrasjonssystemet som kan få sin omsorgs- og livssituasjon endret som følge av vedtak om utvisning/ innreiseforbud overfor foreldre eller omsorgspersoner.

Utvisning av en omsorgsperson kan innebære alvorlige inngrep i barns familieliv, og kan medføre omsorgsbrudd, flytting, tap av skolegang, nettverk og tilhørighet.

Forslaget innebærer dessuten at barn kan bli berørt av utvisning av en forelder eller omsorgsperson uten at det foreligger straffedom eller andre konstaterte lovbrudd. Etter Barneombudets syn skjerper dette behovet for grundige vurderinger av barnets beste og av hvilke konsekvenser vedtaket kan få for barnets omsorgssituasjon, familieliv og utvikling.

²[FNs barnekomité, General Comment No. 14 \(2013\) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration](#)

Selv om forslaget delvis bygger på vurderinger knyttet til offentlig orden og sikkerhet innenfor Schengen- samarbeidet, må saker som berører barn fortsatt bygge på konkrete og individuelle vurderinger av barnets situasjon. Barnets beste kan ikke behandles som et generelt moment i sikkerhetsvurderingen, men må identifiseres og vurderes særskilt i den enkelte sak.

Barneombudet vil understreke at konsekvenser for barn som følge av tiltak rettet mot voksne må inngå som et sentralt moment i vurderingen, og at barnets rettigheter må identifiseres, vurderes og tillegges vekt i den konkrete avveiningen. Retten til familieliv følger av flere bestemmelser i barnekonvensjonen, særlig artiklene 9, 10, 16 og 18, jf. EMK artikkel 8.

Skjerpning fra bortvisning til utvisning – betydning for rettssikkerhet og barn

Barneombudet merker seg at høringsnotatet viser til at det i dag finnes en hjemmel til bortvisning når det er grunn til å frykte fremtidig kriminalitet eller av hensyn til offentlig orden og indre sikkerhet.

Departementet legger til grunn at bortvisning anses som et lempeligere tiltak enn utvisning, blant annet fordi bortvisning ikke innebærer fremtidig innreiseforbud.

Forslaget innebærer ikke bare en ny hjemmel, men også en overgang fra et mindre til et vesentlig mer inngripende tiltak. Utvisning kan medføre langvarige eller varige konsekvenser for den enkelte og for eventuelle barn som berøres.

Etter Barneombudets syn skjerper dette kravene til klar terskel, etterprøvable begrunnelse og effektive prosessuelle rettssikkerhetsgarantier.

Alder, mindreårige og sårbare grupper

Barneombudet savner en nærmere drøftelse av alder i høringsnotatet, herunder om og hvordan mindreårige kan omfattes, og hvordan barns utvikling, (u)modenhet og særlige beskyttelsesbehov skal inngå i vurderingene, jf. barnekonvensjonens artikkel 3 og 40.

Barneombudet merker seg i den forbindelse at høringsnotatet viser til politiets trusselvurdering for 2026, hvor det fremheves at kriminelle nettverk i økende grad rekrutterer og bruker mindreårige til alvorlige voldsopdrag. Dette illustrerer at barn og unge er sårbare, og inngår i det kriminalitetsbildet som begrunner forslaget.

Når mindreårige kan være en del av målgruppen, eller på annen måte berøres av tiltaket, mener Barneombudet at det er nødvendig med en tydeligere drøftelse av hvordan barns rettigheter skal ivaretas.

Barneombudet er særlig opptatt av at barn ikke primært må betraktes som sikkerhets- eller kontrollobjekter, men som rettighetshavere med krav på omsorg, beskyttelse og utvikling.

Utvisning av mindreårige – behov for særlige garantier

Barneombudet mener det bør vurderes krav om at det ved utvisning av mindreårige sikres varsling og koordinering ikke bare med politimyndigheter, men også med relevante sosial- og

barnevernsmyndigheter i mottakerlandet. Dette er nødvendig for å sikre at barnet ivaretas som rettighetshaver, og ikke kun behandles som et sikkerhetsanliggende.

Videre mener vi det også bør tydeliggjøres hvilke krav som skal stilles til situasjonen i mottakerlandet ved utvisning av mindreårige. Dette gjelder særlig om det foreligger et forsvarlig omsorgs- og oppfølgingstilbud, og om barnet risikerer å bli utsatt for utnyttelse, kriminalitet eller andre skadelige forhold ved retur.

Fremtidsrettede risikovurderinger og rettssikkerhet

Barneombudet er bekymret for at forslaget åpner for svært inngripende tiltak uten domfellelse, basert på vurderinger av fremtidig kriminalitetsrisiko.

Dette reiser viktige rettssikkerhetsspørsmål, særlig der vurderingene bygger på etterretnings- eller sikkerhetsinformasjon som den enkelte har begrenset mulighet til å få innsyn i eller imøtegå.

Barneombudet merker seg at andre nyere lovutredninger på justisfeltet har beskrevet kriminaletterretning som sammensatt, dynamisk og til dels vanskelig å etterprøve.³ Dette illustrerer betydningen av tydelige kvalitetskrav når etterretningsinformasjon skal danne grunnlag for inngripende tiltak.

Høringsnotatet understreker at risikoen må begrunnes og kunne gjøres til gjenstand for kontradiksjon. Etter Barneombudets syn bør det tydeliggjøres nærmere hvilke rettssikkerhetsgarantier som skal gjelde i praksis, herunder:

- Hvilke krav som skal stilles til det bevismessige grunnlaget for at det foreligger «konkrete holdepunkter»,
- Hvilke krav som skal stilles til begrunnelsen for vedtaket,
- Hvordan reell kontradiksjon skal sikres dersom vurderingen bygger på skjermet eller gradert informasjon.

Jo mer usikkert og fremtidsrettet grunnlaget for inngrep er, desto strengere må kravene til nødvendighet, forholdsmessighet og vurderingen av barnets beste være, særlig i saker hvor barn berøres.

Barneombudet savner også en tydeligere redegjørelse for hvorfor eksisterende forebyggende, oppfølgende og kontrollmessige virkemidler ikke anses tilstrekkelige før det forslås adgang til utvisning basert på fremtidsrettede risikovurderinger.

Avsluttende anbefalinger

Barneombudet anbefaler at:

1. Det gjennomføres en systematisk vurdering av hvilke konsekvenser forslaget kan få for barns rettigheter.

³ [visitasjonssoner for våpenkontroll](#)

2. Det tydeliggjøres hvordan bestemmelsen er ment anvendt når barn berøres direkte eller indirekte, og hvordan barnets beste skal identifiseres, vurderes og vektet.
3. Det innføres tydeligere rettssikkerhetsgarantier, herunder krav til terskel, begrunnelse og reell kontradiksjon.
4. Mindre inngripende tiltak alltid vurderes før utvisning med innreiseforbud benyttes som preventivt virkemiddel.
5. At det fastsettes særlige garantier ved utvisning av mindreårige, herunder krav til oppfølging og forsvarlige forhold i mottakerlandet.

Når inngrep foreslås på grunnlag av antatte fremtidige handlinger fremfor konstaterte forhold, skjerpes kravene til utredning, forholdsmessighet og rettssikkerhetsgarantier.

Barneombudet mener forslaget ikke bør fremmes i sin nåværende form uten ytterligere utredning av konsekvensene for barn og nærmere presisering av rettssikkerhetsgarantiene.

Med vennlig hilsen

Mina Gerhardsen
barneombud

Rikke Eun Hoch-Nielsen Flaate
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.